

Christus van Walter Pompe Begijnhofmuseum

Christus aan het kruis (het beeld)

Het beeld "Christus aan het kruis" beheerste oorspronkelijk de eerste indruk van het begijnhof van Turnhout. Het beeld maakte deel uit van de Calvarie recht tegenover de hoofdingang, langs waar de meeste bezoekers het hof betraden. Na jarenlange blootstelling aan wind en regen was het kruis onherstelbaar verrot en moest het beeld dringend gerestaureerd worden. Omdat de restauratie zo ingrijpend diende te gebeuren, verwijderde Vic Avonds in 1947 de beschildering. Na de restauratie vond het corpus een veilig onderdak in de Beggakamer van het Begijnhofmuseum.

Het beeld is gebeeldhouwd in eik en heeft imposante afmetingen. In de hoogte meet het 1,75 meter, de spanwijdte van de armen is 1,20 meter. Achteraan op de lendendoek heeft de beeldhouwer, Walter Pompe, het kunstwerk getekend en gedateerd: w.pompe 1752. (Dit is de vermoedelijke datum, want de getallen zijn niet duidelijk leesbaar.)

Het barokbeeld toont Christus als een atletisch figuur met de armen in een brede V-vorm en niet als een uitgemergeld persoon. De beeldhouwer geeft in dit kunstwerk een dramatische voorstelling van Christus aan het kruis met een goed geproportioneerd en getormenteerd lichaam.

Walter Pompe

Walter Pompe werd geboren in Lith (Nederland) op 22 november 1703. In 1722 stond hij ingeschreven als leerling bij Michiel Van der Voort in Antwerpen en in 1729 als

meester-beeldhouwer van de Sint-Lucasgilde. Hij huwde Christina Bammans in 1736 die hem twaalf kinderen schonk. Twee van hen, Pauwel-Martinus (°1742) en Jan-Engelbert (°1743), traden in zijn voetsporen als beeldhouwers. Hij stierf in Antwerpen op 5 februari 1777.

Walter Pompe was een vertegenwoordiger van de Antwerpse rococo-beeldhouwkunst. Hij werkte in klei, hout, steen en ivoor en behandelde zowel wereldlijke als godsdienstige onderwerpen. Hij verwierf Europese bekendheid door zijn kleinsculpturen in hout, waarvan een prachtig Maria-beeldje als voorbeeld te vinden is in de weekkapel van de Sint-Pieterskerk. In Turnhout leverde hij daarnaast onder meer het indrukwekkende hoofdaltaar in dezelfde kerk, het beeld van O.L.V.-ten-Hemelopneming vroeger op de hoek van de Markt met de Patersstraat, nu in het Paterspand. Ook nog: een kruisbeeld in het Taxandriamuseum en beelden van Sint-Nepomucenus, Sint-Agnes, Sint-Helena en Sint-Donatus in de begijnhofkerk.

De kruisiging

Vlak voor Pesach (joods vrijheidsfeest) verraadde Judas Iskariot - een van de twaalf apostelen - Jezus en leverde hem in Jeruzalem uit aan de joodse hogepriesters. Dit gebeurde vlak na het laatste avondmaal in het Hof van Gethsémané, een olijfbomgaard buiten de muren van Jeruzalem. Hier werd hij gearresteerd, verhoord en beschuldigd van godslasterlijke uitspraken. Jezus beweerde dat hij de Zoon van de Vader was, voor de Joden de grootste mogelijke zonde. Jezus werd veroordeeld tot de dood aan een houten kruis, een in die tijd gebruikelijke, maar bijzonder wrede doodstraf voor criminelen.

Het vonnis werd voltrokken op de heuvel Golgotha. Samen met Jezus werden twee misdadigers gekruisigd. Boven zijn hoofd hing een bordje met de tekst: 'Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum' (Jezus van Nazareth, koning der joden). Op veel schilderijen wordt dit afgekort als 'INRI'.

Jezus' doodstrijd duurde zes uur waarin hij de zogenaamde kruiswoorden uitte. Na het uitspreken van de woorden "Het is volbracht" stierf hij. Normaliter bleef het lichaam van een gekruisigde na het overlijden aan het kruis hangen. Het mocht niet begraven worden, waardoor het in die tijd zijn identiteit en eer verloor. In Judea was het echter verboden een gekruisigde (levend of dood) 's nachts aan het kruis te laten hangen. Het niet-gebalsemd lichaam van Jezus werd door deze regel vermoedelijk nog dezelfde dag begraven in een ongebruikte grafombe van de rijke Jozef van Arimathea. Een zware grafsteen werd ervoor gerold. Omdat de joodse raad vreesde dat de volgelingen van Jezus zijn lichaam zouden komen stelen om te kunnen beweren dat hij was opgestaan uit de dood, eisten ze een wacht bij het graf.

De derde dag na zijn dood keerden enkele discipelen (o.a. zijn moeder Maria en Maria Magdalena) terug om te kijken of ze het lichaam mochten balsemen. Ze ontdekten dat de grote steen was weggerold, de wacht verdwenen was en het lichaam onvindbaar. Jezus was verrezen. Hij verscheen nog ettelijke malen aan zijn volgelingen om hen te vragen de blijde boodschap uit te dragen alvorens hij ten hemel voer.

Tekst: medewerkers Begijnhofmuseum

Foto's: TRAM 41

Turnhoutse Route voor Archief en Musea

Christus :

Materiaal: - hout (eik)
Datering: - 1752(?)
Afmetingen: - hoogte: 175cm - breedte: 120 cm
Datering en handtekening: achteraan op de lendendoek

Inventaris :

Begijnhofmuseum - TRAM 41
Begijnhof 56 B-2300 Turnhout

Literatuur :

Jaarboek Taxandria.
Koninklijke geschied- en oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria vzw, Turnhout, 1990.
Van Liebergen, Léon, Catalogus tentoonstelling "Walter Pompe, beeldhouwer, 1703-1777".
Museum voor Religieuze Kunst, Uden, 1979.
De Bijbel. Katholieke Bijbelstichting, Boxtel, 1995.
[http://nl.wikipedia.org/wiki/Jezus_\(traditioneel-christelijk\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Jezus_(traditioneel-christelijk)) - [http://nl.wikipedia.org/wiki/Jezus_\(historisch-kritisch\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Jezus_(historisch-kritisch))

Het object van de maand is een initiatief van TRAM 41. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (www.tram41.be, doorklikken naar Object van de Maand)
Op deze website vindt u ook meer informatie over TRAM 41 en zijn verschillende componenten.

Contact: TRAM 41, Stadhuis - Erfgoedhuis, Grote markt 1, 2300 Turnhout

Tel: 00 32 (0) 14 44 33 98 • tram41@turnhout.be • www.tram41.be

v.u.: Francis Stijnen, Tielendijk 53, 2300 Turnhout, 014 44 33 11

